

До читання нас повертають точки контакту з книжкою, — Богдана Лаюк

8.9.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

Люди рідко приймають свідоме рішення почати читати знову. Найчастіше до книжки повертає випадковий контакт: рекомендація знайомого, похід у книгарню, зміна обставин. Саме тому такі точки контакту, як літературні фестивалі, відіграють особливу роль у промоції читання. Про це заступниця Міністра культури України Богдана Лаюк розповіла на дискусійній програмі фестивалю PORT в Одесі.

Переглянути фото

5–6 вересня в Одесі відбувся літературний фестиваль PORT. Це дводенна програма презентацій, дискусій, перформансів і майстер-класів про Одесу та Південь в українському контексті. У межах дискусії про читацькі звички українців Богдана Лаюк розповіла про дослідження читання, яке проводить Міністерство культури України, а також зустрілася з командою Одеської національної наукової бібліотеки — головної локації фестивалю.

*«Один із головних висновків, які ми маємо зробити, — це те, що українська книжка стала помітним і успішним бізнесом в Україні попри виклики десятиліть колонізації й повномасштабного вторгнення. І саме тому сьогодні росіяни атакують склади українських видавців, атакують друкарні українських видавців, тому що це все помітні бізнеси. Це той сектор економіки, який приносить прибуток для української держави. Водночас цей сектор дуже вразливий», — зазначила **Богдана Лаюк**.*

За словами заступниці Міністра культури, книжкова сфера сьогодні перебуває в умовах падіння в усьому світі через вплив штучного інтелекту на дозвілля і споживання культури. Україна не є винятком. Міністерство прагне спиратися на дані, коли говорить про читання й книжковий ринок. На початку 2026 року команда Мінкульту ініціювала дослідження читання — якісне і кількісне. Мета — зрозуміти, як залучати до читання українців, які тривалий час не бралися за нову книжку. Дослідження реалізовує компанія Gradus Research на замовлення Міністерства культури України та за підтримки Фонду «Повір у себе». Найближчим часом Міністерство презентує другу, кількісну частину дослідження.

За результатами інтерв'ю якісної частини дослідження, зусилля доцільніше концентрувати на точках першого контакту людини з книжкою — там, де ця людина вже є, — а не на утриманні вже залученої аудиторії. Літературні фестивалі, книгарні та бібліотеки якраз і є тими просторами, де такий контакт відбувається природно.

Одне з рішень: Міністерство культури цього року відновлює державну закупівлю нових книжок для бібліотек — вперше з 2022 року. Пояснюючи, чому ця програма важлива, заступниця Міністра детальніше зупинилася на ролі бібліотеки як простору громади.

«До українських бібліотек ходить дуже багато дуже різних людей. Часто вони — дзеркало громади. Це місця, де люди знайомляться, де люди вивчають українську мову, де люди плетуть сітки для військових, де вигадують нові проекти. І я переконана, що нам треба зберігати цю бібліотечну суть як третього простору, такого важливого для наших громад. І це наше найголовніше завдання. У нас є феноменальний, унікальний простір, запозичений з античних часів, де ми можемо зібратися навколо історії. А це базова, первісна потреба

людини», — наголосила **Богдана Лаюк**.

Богдана Лаюк також взяла участь у розмові «Хто такий одеський літературний герой?». Вона говорила про образ сучасного південного героя, сформованого досвідом війни, і згадала архів Українських січових стрільців з Одеси як недорозказану сторінку історії, що може стати основою для нових романів, серіалів і фільмів. Співрозмовником Богдани Лаюк у цій розмові був військовий, співзасновник Ukraïner Богдан Логвиненко.

Під час зустрічі з командою Одеської національної наукової бібліотеки заступниця Міністра ознайомила з тим, як заклад переформатував роботу з початку повномасштабного вторгнення, а також як бібліотека оцифровує рідкісні видання, розширюючи доступ до їхніх електронних версій.

Фокусна тема фестивалю PORT 2026 року — «Камені на узбережжі»: про пам'ять, стійкість і тексти, що тримаються за берег після хвиль часу, історії, втрат і змін.

<https://mincult.gov.ua/news/do-chytannya-nas-povertayut-tochky-kontaktu-z-knyzhkoyu-bogdana-layuk>